

Aan de woordvoerders asielbeleid in vaste commissie voor
Asiel en Migratie in de Tweede Kamer

CC: Mevr. M.H.M. Faber, Minister van Asiel en Migratie

Amsterdam, 11 december 2024

Betreft: Brief Werkgroep Kind in azc t.b.v. het commissiedebat vreemdelingen- en asielbeleid
op 19 december 2024

Geachte woordvoerders,

Ten behoeve van het Commissiedebat Vreemdelingen- en Asielbeleid van 19 december 2024, deelt de Werkgroep Kind in azc graag de volgende signalen en ontwikkelingen met u, vergezeld van gerichte vragen en adviezen.

Kinderen in de noodopvang

Wij zijn uiterst bezorgd over de situatie van ruim 6200 kinderen in de noodopvang, onder wie 2.500 alleenreizende kinderen (amv). Deze kinderen worden dagelijks geconfronteerd met zeer slechte opvangvoorzieningen waardoor zij niet kind kunnen zijn:

- **Ontwikkeling en welzijn in gevaar:** veel kinderen hebben (lange tijd) geen toegang tot onderwijs of medische zorg en verblijven in een onveilige omgeving. Frequentie overplaatsingen schaden hun ontwikkeling en mentale gezondheid aanzienlijk.
- **Structureel falen:** volgens onderzoek in opdracht van de Werkgroep Kind in azc blijkt dat zorgprofessionals bevestigen dat de leefomstandigheden in noodopvanglocaties zorgwekkend zijn. Zoals een betrokken zorgprofessional opmerkte: "We zien kinderen en jongeren die ook traumatische ervaringen meemaken in de opvanglocaties. Ze zijn oververmoeid door de voortdurende hoge spanning in de noodopvang, zijn continu op hun hoede en extra kwetsbaar. De bescherming van deze kinderen en jongeren is onvoldoende, met alle gevolgen van dien."¹
- **Wettelijke taak niet uitvoerbaar:** het COA slaagt er al geruime tijd niet in haar wettelijke taak te vervullen, wat direct leidt tot schrijnende situaties die kinderen het hardst treffen.

De tijdelijke noodopvang heeft inmiddels een structureel karakter gekregen, waardoor de bescherming en naleving van kinderrechten onder druk staan. Al in 2023 wezen Inspecties, zoals de Inspectie Justitie en Veiligheid, Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, de Onderwijsinspectie en de Arbeidsinspectie op dit probleem². Sindsdien is het aantal kinderen in noodopvanglocaties verdubbeld en is de situatie verder verslechterd³.

De Nederlandse overheid heeft onder het VN-Kinderrechtenverdrag de plicht om het welzijn van deze kinderen te waarborgen. De Tweede Kamer heeft verschillende moties aangenomen zodat het kabinet deze plicht zo goed mogelijk kan naleven:

¹ JRJ van der Kolk, gz-psycholoog en systeemtherapeut.

² <https://www.defenceforchildren.nl/actueel/nieuws/migratie/2023/vier-inspecties-slaan-alarm-over-slechte-asielopvang-kinderen/>.

³ <https://www.kinderrechten.nl/kinderrechtencollectief-65-meer-kinderen-in-noodopvang-is-onacceptabel/>;
<https://www.nrc.nl/nieuws/2024/10/22/ondanks-de-waarschuwingen-verdubbelde-het-aantal-asielkinderen-in-noodopvang-we-zijn-door-morele-ondergrens-gezakt-a4870140?t=1732797296>.

1. **Motie-Van Nispen:** Uiterlijk 1 december 2024 met een plan komen voor opvanglocaties met passende voorzieningen⁴.
2. **Motie-Ceder/Boomsma:** Naleving van termijnen in noodopvang en prioriteit voor gezinnen in reguliere opvang⁵.
3. **Amendement-Van Nispen:** €20 miljoen voor verbeteren van de opvang en omstandigheden van kinderen in plaats van voor de opvang in hotels & cruiseschepen⁶.
4. **Motie-Van Nispen:** Zorgen dat kinderen worden opgevangen op locaties met voorzieningen zoals onderwijs en speelruimte⁷.
5. **Motie-Koekkoek/Ceder:** Belang van het kind meenemen als criterium in plaatsingsbeleid en de verhuizingen van kinderen⁸.

Wij benadrukken de noodzaak tot uitvoering van deze moties en daarnaast actief toe te zien op de naleving en voortgang ervan. Wij vragen u om de minister hier nadrukkelijk aan te herinneren en ervoor te zorgen dat er concrete afspraken worden gemaakt om de schrijnende omstandigheden voor kinderen in de noodopvang op korte termijn aan te pakken.

Vragen

- Uitvoering aangenomen moties: is er inmiddels begonnen met de uitvoering van de reeds aangenomen moties met betrekking tot de situatie van kinderen in de asielopvang en hoe is daar uitvoering aangegeven? Indien hier nog geen uitvoering aan is gegeven de vraag op welke termijn de minister dat alsnog gaat uitvoeren.
- Waarborging kinderrechten: welke maatregelen neemt de minister om ervoor te zorgen dat de rechten van kinderen in de asielopvang volledig worden gewaarborgd, zoals vereist door het VN-Kinderrechtenverdrag?
- Plaatsing in reguliere opvang: kan de minister aangeven dat kinderen inmiddels enkel worden geplaatst in reguliere opvanglocaties waar zij langere tijd kunnen verblijven, toegang hebben tot dagbesteding, zorg, onderwijs en een ruimte om zich terug te trekken, evenals de mogelijkheid voor gezinnen om zelf te koken?

Advies

- Verzoek om een concreet uitvoeringsplan met tijdslijnen en meetbare doelen voor het realiseren van structurele, kindvriendelijke opvangplekken in lijn met de aangenomen moties. Vraag daarbij regelmatig om rapportage.

Behoud Spreidingswet is essentieel

Het realiseren van stabiele en structurele opvanglocaties is momenteel niet mogelijk doordat gemeenten onvoldoende locaties aanbieden. Het COA blijft hierdoor afhankelijk van tijdelijke en duurdere noodopvang, wat zowel onhoudbaar als schadelijk is voor kinderen⁹. Deze situatie benadrukt het belang van de Spreidingswet, een wet die werkt, zo onderschrijven gemeentelijke bestuurders, Kamerleden en uitvoeringsorganisaties. In reactie op vragen van Kamerleden Dijk en Van Nispen op 13 november jl. over de slechte omstandigheden voor kinderen in de noodopvang, benadrukt ook de minister het belang van het realiseren van duurzame en stabiele opvangvoorzieningen.

⁴ Kamerstuk 36600-XX-29.

⁵ Kamerstuk 36 600 XX.

⁶ Kamerstuk 36600-XX-6.

⁷ Kamerstuk - 19637-3282.

⁸ Kamerstuk - 19637-3185.

⁹ <https://www.coa.nl/nl/nieuws/aandacht-voor-de-uitvoering-gesprek-met-de-tweede-kamer>.

Momenteel wordt ook ongeveer de helft van de alleenreizende kinderen (amv) in de noodopvang opgevangen. COA en Nidos verwachten een toenemend tekort aan geschikte opvangplekken voor deze alleenstaande kinderen. Het tekort is inmiddels zo urgent dat de minister van Asiel en Migratie in een [brief](#) aan de Tweede Kamer heeft opgeroepen om bestaande opvangplekken voor deze kwetsbare groep te behouden en nieuwe plekken te creëren. Voor de opvang van amv's biedt de Spreidingswet een oplossing, aangezien deze ook voorschrijft hoeveel alleenreizende kinderen elke gemeente moet huisvesten.

Op 4 december 2024 heeft de Werkgroep Kind in azc op verzoek [ingesproken](#) bij de gemeenteraad in Amsterdam. De gemeenteraad en het college zijn betrokken bij de kinderen in de noodopvang. Zij onderschrijven de oproep van de Werkgroep om kinderen zo snel mogelijk te plaatsen in kleinschalige permanente opvanglocaties met de juiste voorzieningen, maar geven aan hun beperkingen te kennen en aan te dringen op een landelijke aanpak.

Onze oproep: het intrekken van de Spreidingswet is een onverantwoorde keuze. Deze wet biedt een kader voor een eerlijke verdeling van opvangplekken en draagt bij aan stabiliteit in een systeem dat al geruime tijd onder druk staat. Het intrekken van de wet zal de opvangproblemen vergroten en de schrijnende omstandigheden voor kinderen in de asielopvang laten voortduren.

Vragen aan de Minister:

- Plan voor stabiele opvang: wat is het plan van de minister om stabiele, veilige en kleinschalige opvanglocaties voor kinderen te realiseren, inclusief toegang tot zorg, onderwijs en speelmogelijkheden?
- Kwaliteitskader opvang: wanneer wordt voorzien in het kwaliteitskader opvang met eisen waaraan opvanglocaties moeten voldoen¹⁰, zoals dit bij de parlementaire behandeling van de Spreidingswet is aangekondigd? En hoe worden de uitvoeringsorganisaties alsook maatschappelijke partners zoals toegezegd hierbij betrokken?
- Randvoorwaarden COA: hoe zal de minister voldoen aan de door het COA geschetste noodzakelijke eisen voor het realiseren van voldoende stabiele opvanglocaties?
- Behoud en uitbreiding amv-plekken: welke stappen onderneemt de minister om de huidige opvangplekken voor alleenstaande jongeren te behouden en nieuwe plekken te creëren?

Adviezen aan de Minister:

- Behoud Spreidingswet: zorg ervoor dat de Spreidingswet behouden blijft en volledig wordt uitgevoerd.
- Versneld uitplaatsen: plaats kinderen zo snel mogelijk uit de noodopvang in stabiele en veilige locaties met toegang tot zorg, onderwijs en (buiten)speelmogelijkheden. Stel hiervoor een duidelijke deadline.
- Bescherming van kwetsbare jongeren: voorkom dat 17-jarigen in locaties voor volwassenen worden geplaatst.
- Ondersteuning gemeenten: voorzie gemeenten van voldoende uitvoeringscapaciteit en financiële middelen om kindvriendelijke opvanglocaties te realiseren.
- Voorkom versobering: zorg dat opvanglocaties waar kinderen en jongeren verblijven niet verder worden versoberd. Alle kinderen, ongeacht de kansrijkheid van hun asielaanvraag, hebben recht op een veilige, stabiele opvangplek met toegang tot zorg, onderwijs en begeleiding.

¹⁰ TK 2022-2023, 36333, nr. 8, p. 79: "Ten behoeve van de uitvoering zal een kwaliteitskader geformuleerd en ontwikkeld worden voor zowel materiële als immateriële kwaliteitseisen waaraan opvangvoorzieningen moeten voldoen. Daarbij is de Opvangrichtlijn leidend." EK 2023-2024, 36 333, C, p.16.

Aanvullend advies:

- Behoud de gemeentelijke taakstelling huisvesting vergunninghouders: het voornemen van het kabinet om gemeentelijke huisvestingstaken af te schaffen zal leiden tot langer verblijf in opvanglocaties, ook voor statushouders die juist een start moeten kunnen maken met het opbouwen van een nieuw bestaan. Zeker ook voor kinderen is het essentieel dat zij zo snel mogelijk gaan deelnemen aan de Nederlandse samenleving. Zelfstandig wonen is daarvoor een eerste vereiste. Ook voor de taakstelling huisvesting geldt dat deze wettelijke verplichting al jarenlang goed werkt.

Wij verzoeken u dringend deze bevindingen en onze aanbevelingen te betrekken bij uw beraadslagingen en te zorgen dat de rechten en het welzijn van kinderen in de asielopvang een centrale plaats krijgen en gewaarborgd worden.

Vanzelfsprekend zijn wij van harte bereid tot een gesprek om onze bevindingen en aanbevelingen toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Namens de Werkgroep Kind in azc

Tessa Terpstra Voorzitter

De Werkgroep Kind in azc is een coalitie van Defence for Children Nederland, Save the Children, De Vrolijkheid, VluchtelingenWerk Nederland, INLIA Foundations en UNHCR. De Werkgroep is in 2010 opgericht om ervoor te zorgen dat de asielopvang voor kinderen voldoet aan de eisen van het VN-Kinderrechtenverdrag. Sindsdien bundelen de leden van de Werkgroep hun krachten om de rechten en situatie van kinderen in de asielopvang te verbeteren.